

Аннотация.

Левкина Р. В., Котко Я. Н. Социальная ориентация мотивационного механизма субъектов аграрного бизнеса.

Целью статьи является анализ существующих теоретических подходов и опыта к вопросам формирования мотивационного механизма субъектов аграрного бизнеса, доведение целесообразности совершенствования его структуры. Предложено в качестве обязательной составной такого механизма ввести мотивационный социальный механизм, рассчитанный на руководство и формирование мотивов к решению социальных проблем на предприятии. В условиях стремительных изменений на отечественном рынке труда руководство аграрных предприятий должно уделять внимание материальным и нематериальным рычагам стимулирования в комплексе с внутренней мотивацией работников, имеет для них практическое значение.

Ключевые слова: мотивация, субъекты аграрного бизнеса, мотивационный механизм, социальная ориентация, стимулирование.

Abstract.

Levkina R. V., Kotko Y. M. Social orientation of the motivational mechanism of subjects of agrarian business.

The purpose of the article is to analyze the existing theoretical approaches and practical experience to the questions of forming the motivational mechanism of subjects of agrarian business, prove the expediency of improving its structure. It is proposed to introduce as a compulsory component of such a mechanism a motivational social mechanism that is designed for leadership and formation of motives for solving social problems at the enterprise. In the conditions of rapid changes in the domestic labor market, the management of agrarian enterprises should pay attention to tangible and intangible levers of stimulation in combination with the internal motivation of employees, which has a practical value for them.

Key words: motivation, subjects of agrarian business, motivational mechanism, social orientation, stimulation.

УДК 658.15

ГЛОБАЛЬНІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

**МАРЕНИЧ Т.Г., Д.Е.Н., ПРОФЕСОР,
ПОЛИВАНА А.А., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах глобалізації економіки, посилення конкуренції, кардинальних змін у технологіях та системах управління прийняття ефективних управлінських рішень стає більш складним. Ситуація ускладнюється збільшенням обсягу інформації, яка не завжди є структурованою, якісною та актуальною. Щоб залишатися конкурентоспроможними,

підприємства часто приймають рішення інтуїтивно, що не дозволяє їм відповідно реагувати на наявні ризики і загрози. Задовольнити потреби підприємства в релевантній інформації задля досягнення короткострокових і довгострокових цілей дозволяє управлінський облік. Проте, результативність системи управлінського обліку суттєво залежить від його принципів, які сприяють більш ефективному прийняттю рішень. Розроблені Глобальні принципи управлінського обліку націлено на оптимізацію рішень та досягнення стратегічних цілей підприємства. Впровадження цих принципів забезпечить підвищення ефективності діяльності та сталий розвиток підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні, практичні та методичні аспекти становлення та розвитку управлінського обліку знайшли своє відображення в наукових працях зарубіжних вчених Адамова Н.А. [1], Вахрушиної М.А. [2], Карпової Т.Г. [3], Чернишова В.Е. [4] та інших, а також вітчизняних науковців Бутинця Ф.Ф. [5], Добровського В.М. [6], Лишилєнка О.В. [7], Нападовської Л.В. [8], Партин Г.О. [9] та інших дослідників-економістів. Проте, у більшості наукових праць недостатньо вивченими залишились питання сутності принципів управлінського обліку та необхідність їх стандартизації.

Формулювання цілей статті. Мета статті – охарактеризувати глобальні принципи управлінського обліку, визначити умови та перспективи їх застосування на вітчизняних підприємствах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобальні принципи управлінського обліку були розроблені під час громадських консультацій 2014-2015 років у СІМА (Присяжний інститут управлінських бухгалтерів) та АІСРА (Американський інститут сертифікованих професійних бухгалтерів) за участі керівників компанії, фінансових директорів, науковців, регуляторів та ін. фахівців у 20 країнах на п'ятьох континентах. Метою Глобальних принципів управлінського обліку є надання підтримки генеральним і фінансовим директорам і членам рад директорів у проведенні порівняльного аналізу і вдосконаленні їхніх систем управлінського обліку [10, с. 7].

Глобальні принципи управлінського обліку описують основоположні цінності, якості, норми й поняття, що їх мають дотримуватися фахівці з управлінського обліку [10, с. 8]. Існує чотири принципи, які слід розглядати безперервно, а не послідовно:

- комунікація породжує інформацію, що має вплив;
- інформація є релевантною;
- аналізується вплив на вартість;
- розумне керування вибудовує довіру [10, с. 8].

Характеристику глобальних принципів управлінського обліку представлено в табл.

Характеристика глобальних принципів управлінського обліку*

<i>Принципи управлінського обліку</i>	<i>Мета принципів</i>	<i>Складові принципи</i>	<i>Умови застосування принципів</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Комунікація породжує інформацію, що має вплив	Приймати ефективне рішення про стратегію та її реалізацію на всіх рівнях	<p>1. Розробка і реалізація стратегії – це діалог. Реалізація стратегії повинна обговорюватися на всіх рівнях організації за участю всіх співробітників, щоб усунути розрізненість в діях і мисленні.</p> <p>2. Комунікація є точковою. Рівень фінансової поінформованості аудиторії відомий, інформація має надаватися в доступній для розуміння формі.</p> <p>3. Комунікація сприяє прийняттю ефективних рішень. Рекомендації, що ґрунтуються на трьох інших принципах, містять необхідні аргументи. Це дозволить дійти консенсусу щодо оптимального плану дій, а кінцеве рішення буде підкріплене надійними обґрунтуваннями.</p>	Принцип передбачає комунікацію, організовану з урахуванням специфіки рішення, яке розглядається і осіб, відповідальних за його прийняття (чи інших суб'єктів), стилів чи процесів, які використовуються для його прийняття. Він вимагає усунення складності і забезпечення прозорості при формулюванні висновків. Можливість отримувати потрібну інформацію в потрібний час.
Інформація є релевантною	Надавати організаціям підтримку при плануванні й отриманні інформації, що необхідна для розробки стратегії й тактики її реалізації	<p>1. Інформація є найкращою з наявної. Аби бути релевантною інформація повинна містити елемент прогнозування і враховувати питання, що здійснюють суттєвий вплив на майбутні результати.</p> <p>2. Інформація є надійною і доступною. У процесі підготовки даних для аналізу, ці дані очищуються, групуються і фільтруються. Цінність інформації ґрунтується на її якості, точності, послідовності і своєчасності. Дані повинні бути захищеними, аби уникнути їхньої втрати чи фальсифікації.</p> <p>3. Інформація є контекстуалізованою. Інформація повинна відповідати трьом ключовим характеристикам: прив'язаність до часу (використовується інформація за минулий, чи поточний періоди, прогностичні дані); необмеженість (збір інформації здійснюється як всередині організації, так і за її межами, у тому числі у фінансових і робочих системах, серед клієнтів, бізнес-партнерів, постачальників, на основі ринкових і макроекономічних даних); різноманітність (інформація може бути кількісною (як фінансова, так і не фінансова, включаючи екологічні і соціальні дані) та якісною.</p>	Принцип передбачає виявлення, збір, оцінку, підготовку і зберігання інформації. Для його реалізації необхідно досягнути відповідного балансу між: <ul style="list-style-type: none"> - інформацією щодо минулих, наявних та очікуваних явищ; - зовнішньою та внутрішньою інформацією; - фінансовою та не фінансовою інформацією (включаючи екологічні та соціальні питання).

1	2	3	4
Аналізується вплив на вартість (за допомогою сценаріїв та моделей)	Моделювати різні сценарії, що демонструють причинно-наслідкові зв'язки між чинниками виробництва і результатами	1.Моделі забезпечують розуміння варіантів. Аналіз сценаріїв забезпечує сувору оцінку рішень, які приймаються організацією. Моделі дозволяють організаціям розраховувати ймовірність успішного використання можливостей чи виникнення ризиків, а також вартість, що створюється чи знищується внаслідок цього. 2.Черговість дій визначається їхнім впливом на результат. Управлінський облік встановлює черговість дій на основі надійної логіки моделей сценаріїв, що здійснюється. Глибоке розуміння стратегічних цілей організації, потреб зацікавлених осіб і узгодження цілей дозволяє розподіляти дії, орієнтуючись на їхню значимість, аніж на супутні витрати.	Принцип вимагає глибокого розуміння бізнес-моделі і макроекономічно-го середовища загалом. Він передбачає аналіз інформації на всіх етапах створення вартості, оцінку можливостей, а також облік ризиків, витрат і потенціалу таких можливостей для створення вартості.
Розумне керування вибудовує довіру	Активно управляти відносинами та ресурсами задля захисту фінансових і нефінансових активів компанії, її репутації та вартості	1.Підзвітність і надійність. Спеціалісти з управлінського обліку несуть відповідальність перед своїми клієнтами та іншими зацікавленими сторонами за рішення, у прийнятті котрих вони беруть участь. 2.Сталий розвиток. Управлінський облік узгоджує заходи у сфері сталого розвитку зі стратегією, поєднуючи їх із рішеннями бізнесу і бізнес-моделлю. Здійснюється систематичне виявлення економічних, екологічних та соціальних ризиків. 3.Професійна доброторядність і етика. Посадові обов'язки повинні ретельно виконуватися з дотриманням взятих зобов'язань. Спеціалісти з управлінського обліку дотримуються нормативних вимог та положень кодексу професійної етики, які побудовані на таких принципах: добросесність й об'єктивність; професійна компетентність і завбачливість; конфіденційність, професійна поведінка й дисципліна.	Спеціалісти з управлінського обліку компетентні, відповідальні особи, які поважають цінності організації, дотримуються професійної етики і нормативних вимог та усвідомлюють соціальну відповідальність. Принципи передбачає спроможність оперативного реагувати на потенційні конфлікти інтересів і не ставити особисті та короткострокові комерційні цілі понад довготривалі інтереси організації чи її зацікавлених осіб. Фахівці з управлінського обліку у своїй діяльності повинні поводитися чесно та об'єктивно (заохочуючи до цього і своїх колег), а також надавати конструктивному сумніву будь-які рішення, що не відповідають корпоративним цінностям.

*Сформовано автором на основі [10].

Як видно, кожний принцип має чітку мету, свої складові та умови застосування. Якщо умови застосування глобальних принципів управлінського обліку не будуть виконуватися, то говорити про ефективність системи управлінського обліку не прийдеться.

Як свідчить досвід вітчизняних підприємств, формування цілісної системи управлінського обліку знаходиться на стадії становлення. Проте, для деяких підприємств це питання на часі. Тому є нагода для спеціалістів з управлінського обліку оволодіти цими знаннями, щоб допомагати підприємствам створювати, реалізовувати та вдосконалювати їхні стратегії з урахуванням забезпечення економічної, соціальної та екологічної ефективності.

Висновки. Глобальні принципи управлінського обліку, розроблені Американським інститутом сертифікованих публічних бухгалтерів (АICPA) та Привілейованим інститутом управлінських бухгалтерів (CIMA), увібрали в себе кращі практики зарубіжних країн, а тому заслуговують на визнання.

Сформульовані в документі прозорі принципи є важливою складовою системи управлінського обліку та допомагають підприємствам досягти успіху в умовах сталого розвитку.

На даний момент Глобальні принципи управлінського обліку носять рекомендаційний характер, але обов'язковість їх застосування представляється актуальною.

Література.

1. **Адамов Н. А.** Основы управленческого учета / [Н. А. Адамов, Т. М. Рогуленко, Г. А. Амучиева]; под общ. ред. **Н.А. Адамова.** – СПб.: Питер, 2005. – 112 с.
2. Вахрушина М. А. Бухгалтерский управленческий учет: [учебник] / **М. А. Вахрушина.** – М.: Омега-Л, 2004. – 576 с.
3. **Карпова Т. П.** Основы управленческого учета: [учеб. пособие] / **Т. П. Карпова.** – М.: Инфра-М, 1997. – 392 с.
4. **Чернышев В. Е.** Организация управленческого учета в строительстве / **В. Е. Чернышев, Н. А. Адамов.** – СПб.: Питер, 2006. – 192 с.
5. **Бутинець Ф. Ф.** Бухгалтерський управлінський облік: [Навчальний посібник] / **Ф. Ф. Бутинець, А. В. Чижевська, Н. В. Герасимчук.** – Житомир: ЖГП, 2000. – 448 с.
6. **Добровський В. М.** Управлінський облік: [Навчальний посібник] / **В. М. Добровський, А. В. Гнилицька, Р. С. Коршикова.** – К.: КНЕУ, 2008. – 278 с.
7. **Лишненко О. В.** Бухгалтерський управлінський облік: [Навчальний посібник] / **О. В. Лишненко.** – К.: Вид-во «Центр навчальної літератури», 2004. – 254 с.

8. **Нападовська А. В.** Базові принципи управлінського обліку / **А. В. Нападовська** // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 1. – С. 173-181.

9. **Партин Г. О.** Управлінський облік: [Навчальний посібник] / **Г. О. Партин, А. Г. Загородній.** – К. : Знання, 2007. – 303 с.

10. Глобальні принципи управлінського обліку. Ефективний управлінський облік: оптимізація рішень та створення успішних організацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: zakon.help/files/article/7192/Глобальні%20принципи%20управлінськог о %20обліку%20.pdf.

References.

1. **Adamov N. A., Rohulenko T. M., & Amuchyeva H. A.** (2005). *Osnovy upravlencheskobo ucheta [Fundamentals of management accounting]*. Saint-Petersburg: Piter, p. 112 [in Russian].

2. **Vakhrushyna M. A.** (2004). *Bukhhalterskiyi upravlencheskiyi uchets [Accounting management accounting]*. Moscow: Omeha, p. 576 [in Russian].

3. Карпова Т. П. (1997). *Osnovy upravlencheskobo ucheta [Fundamentals of management accounting]*. Moscow: Ynfra, p. 392 [in Russian].

4. **Chernyshev V. E., & Adamov N. A.** (2006). *Orhanyzatsiia upravlencheskobo ucheta v stroitelstve [Organization of management accounting in construction]*. Saint-Petersburg: Piter, p. 192 [in Russian].

5. **Butynets F. F., Chyzhevska L. V., & Herasymchuk N. V.** (2000). *Bukhhalterskiyi upravlinskiyi oblik [Accounting and management company]*. Zhytomyr: ZhITI, p. 448 [in Ukrainian].

6. **Dobrovskiy V. M., Hnylytska L. V., Korshykova R. S.** (2008). *Upravlinskiyi oblik [Managerial Region]*. Kyiv: KNEU, p. 278 [in Ukrainian].

7. **Lyshylenko O. V.** (2004). *Bukhhalterskiyi upravlinskiyi oblik [Accounting and management company]*. Kyiv: Vyd-vo «Tsentr navchalnoi literatury», p. 254 [in Ukrainian].

8. **Napadovska L. V.** (2013). Bazovi pryntsyypy upravlinskoho obliku [Basovi Principle of the Governorate]. *Aktualni problemy ekonomiky – Actual problems of Economics*, No 1, pp. 173-181 [in Ukrainian].

9. **Partyn H. O., & Zahorodnii A. H.** (2007). *Upravlinskiyi oblik [Managerial Region]*. Kyiv: Znannia, p. 303 [in Ukrainian].

10. Hlobalni pryntsyypy upravlinskoho obliku. Efektyvnyi upravlinskiyi oblik: optymizatsiia rishen ta stvorennia uspishnykh orhanizatsii [Globalno principle of the administrative region. Efektivnyy upravlenskiy region: Optimumizatsiya rishen ta strenennya uspishnih organizatsii]. *zakon.help*. Retrieved from zakon.help/files/article/7192/Hlobalni%20pryntsyypy%20upravlinskoho %20obliku%20.pdf [in Ukrainian].

Анотація.

Маренич Т.Г., Поливана Л.А. Глобальні принципи управлінського обліку та перспективи їх застосування на вітчизняних підприємствах.

В статті розглянуто глобальні принципи управлінського обліку. Проаналізовано чотири принципи : комунікація породжує інформацію, що має вплив; інформація є релевантною; аналізується вплив на вартість; розумне керування вибудовує довіру. Визначено мету, складові та умови застосування глобальних принципів управлінського обліку. Зроблено висновок про те, що принципи управлінського обліку є важливою складовою ефективною системою управлінського обліку. При цьому відзначено, що глобальні принципи управлінського обліку є універсальними, а тому обов'язковість їх застосування представляється актуальною.

Ключові слова: управлінський облік, ефективність системи управлінського обліку.

Аннотация.

Маренич Т.Г., Поливана Л.А. Глобальные принципы управленческого учета и перспективы их применения на отечественных предприятиях.

В статье рассмотрены глобальные принципы управленческого учета. Проанализированы четыре принципа: коммуникация порождает информацию, имеющую влияние; информация является релевантной; анализируется влияние на стоимость; разумное управление выстраивает доверие. Определены цели, составляющие и условия применения глобальных принципов управленческого учета. Сделан вывод о том, что принципы управленческого учета являются важной составляющей эффективной системы управленческого учета. При этом отмечено, что глобальные принципы управленческого учета являются универсальными, а поэтому обязательность их применения представляется актуальной.

Ключевые слова: управленческий учет, эффективность системы управленческого учета.

Abstract.

Marenych T.G., Polyvana L.A. Global principles of managerial accounting and prospects of their application at domestic enterprises.

The article considers the global principles of managerial accounting. Four principles are analyzed: communication generates information that has an impact; information is relevant; the impact on value is analyzed; intelligent management builds trust. The goals, constituent and conditions of application of the global principles of managerial accounting are determined. It is concluded that the principles of managerial accounting are an important component of an effective system of managerial accounting. It is noted that the global principles of management accounting are universal, and therefore the mandatory application of them seems relevant.

Key words: managerial accounting, efficiency of management accounting system.